

MESE A PARADICSOMRÓL

Allig akad olyan olvasója e lapnak, kinek ne csengene még ma is a fölében az a földi paradicsomról szóló mese, mellyel a kanadai kivándorlás évelben átszalagatták az emberek százezreit a háborgó óceánon. Ma már egészen más szempontból itéljük meg maguk a bevándorló tömegek is a helyzetet s így egészen nyugodtan megállapíthatjuk, hogy nemcsak a kivándorlással csábították meg, hanem az emberek hiszékenységére is nagyban hozzájárult a sok egyéni katasztrófa előidézéséhez.

Pedig, hogy mennyire mese volt a Kanadáról elterjesztett sok csoda-írás, azt ma már majd mindenki kitapaszthatta saját magán. Arra ugyanis éppen elég volt az elmúlt néhány évtizedből, hogy mindenkivel megismertesse ennek az országnak számtalan jó, de sajnos túlnyomórészt rossz oldalát. Mind-ez viszont előnyös helyzetbe juttatta mindazokat, akik átszedték az élet-iskola sanyaru éveit s valóban pionir-tapasztalatokkal felfegyverkezve kapcsolódhatnak be a fellendülés fogszerzőjébe.

Mert annyi bizonyosnak látszik, hogy ez a közelgő tavasz változást hoz a gazdasági helyzetben. Már azt nehéz volna megfogalmazni, hogy a válság gyorsabb ütemű megszüntetésével fogja megörvendeztetni az embereket, de azt egész természetesen dolog gyanánt hangoztatják a közgazdászok, hogy most már lehet komoly javulásról beszélni.

Ennek tárgyalása során ma már nem hanyagolható el az a tény, hogy Kanada lakosságának jó része ugyiszólván háltalanul bolyong avagy koldusként tengeti életét a "földi paradicsom"-ként beharangozott ország valamely sarkában. Ez viszont nem olyan jelenség, ami helyi érdekű lenne, sőt az ország határain túl is kártékonyan érezteti hatását — tehát gyökere megoldással orvosolandó.

Annál inkább volna szükség a kanadai nincstelenekekről való gondoskodásra, mert legtöbbjük nemcsak önmaga, hanem egész családja, sőt rokonai kis vagyoniát is azért áldozta fel, mert a Kanadába való kivándorlás mindenképpen gyümölcsöző befektetésnek ígérkezett. Mindaddig azonban, míg Kanada erre a befektetésre az emberek megfelelő ellátásával nem tud rászolgálni, saját magának árt legtöbbet.

Elsősorban is nem menthető, hogy egy ilyen gyér lakosság s ennyi természetesen kincsel megáldott országban ilyen sok ember legyen munka, megélhetés, föld nélkül. Másodszor pedig ha igaz az a tétel, hogy Kanada jelenlegi tízmillió főnyi lakossága sohasem fogja tudni előteremtési az ország pénzügyi tartozását, úgy kétszeresen igyekezni kellene Kanadának azon, hogy a lakosság minden rétege megtalálhassa azt, amit keresett.

Amilyen szivettépő látvány a munkára kész férfiak árcsorgása a "leves"-konyhák előtt, éppenolyan vérlázító tudni azt, hogy felbecsülhetetlen értékű kincs pocsékolódik el, míg egyidejűleg vannak tíz- és tizezren, akiknek nincs fejüket lehaftaniuk. Mindaddig tehát, míg Kanada nem tudja ugy alaktani a maga politikáját, hogy megévő lakosságának minden-napi betevő falatjáról, munkájáról, jövőjéről gondoskodni tud, felesleges arról álmodozni, hogy egy esetleges fellendüléssel kapcsolatban ismét beözönlő bevándorló-tömegek veszik majd a vállukra a régi bűnök és régi adósságok következményeit.

Asszonyoknak

A VIRAGOK TANÍTÁSA

Együtt pompáztak a halvány üvegvázában, hegyek tűn derékéi és a mezők kis virágai. Találkoztak a beteg asztalán, hogy szomorú homlokát felderítsék. Még az este hozták be őket, de a sötétben nem látták egymást.

Am amikor megjött a hajnal és első mosolyát beküldte az ablakon, a gyopárok megrázták fehér fejüket és háttal fordultak a mezők szépei felé.

Azok pedig csak álltak szomorúan és nem mertek egymásra nézni. Kék, lilá, piros fejcséjük remegve dugták össze. Friss, tarka ruhájuk ma ritkónak, bántónak tetszett amazok fehér köntöse mellett.

A harangvirágok nem mertek csilingelni, az áfonya restel te a zöld foltokat ruháján és a kis margaréta nem tudta sírjon vagy nevesen? Csak a kakukkfű maradt vidám, mert hiszen "virág csak virág marad, akárhol rengen is a bölcsője."

Ebbe a néma, egymást nem értésbe hullt be a váratlanul a legelső nap sugar. És e pillanatban mindnyájan felemelték fejüket, kitértek szirmaikat s az egész csokor összeforrt egy nagy, dalos ujjongásban: "Itt a Nap, a Nap!"

Pillanatnyi csend. A gyopárok csodálkozva fordultak a szény kis idegenek felé:

— Hogyan? Ti ismeritek a Napot? ...

— Igen, a Nap ami életet forrasunk!

És e szóra a harangvirág csilingelni kezdett, az áfonya pirosított az örömtől, a virágzúvek egymásra találtak. És amint fehér, kék vagy sárga fejüket boldogan dugták össze, a

beleg kinyitotta szemét és vértelen arca kipirult a boldogságtól.

Testvérek, a földön mi sehol sem járunk egyedül. Emberek vesznek körül, szemük, arcuk gondolataik mások, mint a miénk. Természetünk ezer vonása, különböző társadalmi osztályok, mintha hűvös választékot emelne az emberi szívek közé.

Oh, pedig egy virágcsokor vagyunk, lennénk bár a hegyek tündérekéi vagy a mezők kicsi virágjai ... Ember és ember

Beszélgessünk

Protestálás vagy propaganda A háborús években a közvéleményt többnyire bizonyos érdekeket célzó hírszolgálat irányította. Ekkor jött igazán divatba a propaganda. De vajon a háború utáni időszak mentes a propagandától?

Ha jól meggondoljuk a dolgot, a béke esztendői tényleg nem valók a propagandára. Mert a tisztánlátás, az értelmes méltányos, megértő állásfoglalás erős támasza a békének, amik könnyen veszélyeztetve vannak bármilyen irányú propaganda által.

Azokban a háborús évekké még sem fejlődtek be a hatalmas nemzeti és világháború. Az egész világra kiható vámháború, a gazdasági kereskedelmi, pénzügyi, sőt kulturális küzdelmek, amikben a föld népei egyaránt kiveszik részüket, nem éppen csak egyesek ellen vannak irányítva. Mint vélekedék tehát az átlagember ezekről a messze kiható társadalmi

oly különböző, de a közös cél egymáshoz vezet. Minden megmaradhat önmagának, jó, ha a mezei virág nem vágyik hegyi gyopár lenni s a hegyi gyopár vadvirág. De kell, kell, hogy a Nap csókja egy csokorba kössön össze bennünket.

Katassuk embertestvéreink szívét! Biztos, hogy megeléjük benne az egyesítő vonást. Hinnem kell, hogy a tölem legtávolabb eső ember szívében is van valami belőlem, közöttem és közte rokonság van s ez kell, hogy egymáshoz hajtsa szívüket ...

Ami összekötő kapcsunk, a mi Napunk a szeretet ...

Árassuk magunkból s megvárjuk, hogy az előkelők, az egy szerűk, a hajótöröttek mind mind felfigyelnek és felelednek

ról sivalkodik, de alapjában véve csak zaj, lárma, felháborodás az egész művelet. Akik ártatlanul s tájékozatlanul bele-sodródnak bármilyen propagandába, még ha nem is látszik annak, azok silylik meg a "megmozdulást" leginkább.

Önkéntelenül a magyar ügyre gondolunk. Ennek sem mindenki barátja. De talán azért jogos, értékes és igaz ügy, mert kérelmetlen ellensége is van. S hányszor akarták ügyesen kiesszel propagandával ezt az ügyet is agyoncsapni. És vajon sikerült?

Nem dicsekvésből mondjuk, mint inkább hálás szívvel, hogy a magyar ügyet ma világszerte

jobban ismerik a jobbik oldalról, mint valaha.

Azonban még sem akarjuk a különféle címen vezetett protesztálást és propagandát szellemileg lekicsinyelni. Ezeknek is meg van a kivételes jelentőségük. Mert valami propaganda, nem kell egyszerűen túlnéni rajta. Az ellenség erejét és buvóhelyét éppen a propaganda által lehet leginkább felismerni. S hasonlóképpen áll ez bármilyen tiltakozásnál vagy protesztálásnál.

A különféle nemzeti és világesemények szemlélésénél jó, ha figyelembe vesszük a magyar népünk helyzetét is és akkor semmilyen ellenpropaganda nem üthet rést sorainkban.

HÁBORUS KÖLCSÖNÖK KÖRÜLI ZSONGLÓRÖSKÖDÉS

Amerikának ma az a véleménye, hogy Európa megszünt jó-tékonyági szempontokra alapított könyörölteségre számítsa. Európa a pénzügyi chaos ellen való küzdelmében ma többször fektet az amerikai néppénzvagy és nyereségre való éhség tényének eszközül való felhasználására, mint minden egyéb másra. Európa szerint a jelen gazdasági helyzet romlásának gyökere és kiinduló pontja a háborús kölcsönök visszafizetésének kérdése. Ez a szám-tani pontosságokkal összeállított vád az alapja azoknak a tárgyalásoknak, melyre Amerikának fel kellene lépnie a közel jövőben tartandó washingtoni világkonferencián. A látszat az, hogy a háborús kölcsönök visszafizetésének kérdése a nemzetközi gazdasági és kereskedelmi életet megölte. Amerikai nem remélheti a prosperitás visszatérését, kivitel üzletének újbóli visszanyerésére pedig csak az esetben számíthat újból, ha az

európai tőkének rugalmassága, a vállalkozás megújodása a háborús kölcsönök törlesztésével segíthetik.

Igen természetesen, hogy a népszűkebb rétege a háborús kölcsönök visszafizetésével szemben. (A könnyen befolyásolható amerikai közvélemény még nem ismeri egészen a háborús kölcsönök keletkezésének igaz történetét). Azonban egy egészen eltérő csoport van alakulóban, melynek őszinte meggyőződése az, hogy a kölcsönök végleges eltörlése a vásárló képességet általában és annyira fogja emelni, hogy az abból Amerikára eső haszon jóval túl fogja haladni a kölcsönök eltörlésével járó esetleges és az elzártszerűen látszólagos veszteséget.

A cinikusok — mert a világi viszonyok ilyeneket Amerikában is ugyanolyan számban vetnek felszínre, mint más részén a világnak — azt tartják, hogy Amerikának igen nagy számban vannak bizonyos tudósai, akik

AZOK A MULT IDŐK

IRTA: KARDOS KALMAN

Egy hegy-könyvknél találkoznak össze a reggeli szürkületben. A diák a hegyi utról ereszkedik lefelé. Az éjszakát bizonyosan valamelyik erdőmester szives vendéglátó házában töltötte.

A betyár pedig a Tisza felső hajlata felől törtet elő a völgy egyetlen útján, apró fakó lován az északi határ felé.

Eppen összeérnek nyílhegybe. A betyár marcona képe odanered az idegen és sivege alól ugyancsak megmustrálja a hirtelen előbukkanó ifjú embert

akin bizony nincs semmi különös bálmulnivaló kiírult ifjú arcán és a szokásos diákgallérján kívül. Csak olyan szürke legénykének néz ki. Mentéje is mindennapi karaszimanté. A saruja pedig, ha dell is, de már jól kitaposott használati jószág s nem irigylésre méltó.

Először a diák köszönti a lovasat, élvén az ifjuság tisztesség tudásával.

Süveges Marci, a betyár csak úgy félszázszögűl mordul vissza: — Adj! Isten ...

Aztán kocognak tovább egymás mellett.

Most már a diák se szól. Megtette a kötelességét. Ha a válaszkonok halgatás: úgy is jó. Ő is tud hallgatni, keményen, kitartóan.

Nem bírja sokáig a betyár. Mégis csak neki illik most már újítani a szót.

— Hát öcsém, hová öcsém-uram?

A diák röviden válaszol, minden nehezítés nélkül: — Keletra, bátyám.

Egyet ránt erre a süveges ember szálás bajuszán s olyasfélével gondol magában: e valami csiny

tévő garabonciás lehet, vagy pedig nem jól járnak az esze kerek.

— Hát, kedves öcsémuram, keed téved, ha erre indul keletnek, mert erre egyenesen északnak tartunk, a lengyel határ felé. Ha keletnek készült, akkor forduljon kend haránt, lépje át ezt a bolond nagy hegyet, utána a másikat, meg a huszadikat, oszt majd valahol az ősök földjén megtalálhatja napkeletet.

— Erre van most "napkelet", bátyám.

— Ej, az öreganyját a világnak, hát kit keres ezen a napkeleten?

— Akit kend! ...

— En Esze Tamás uramékat keresen, — szól vissza indulatosan Süveges Marci, aki invitáló kísérettel Rákóczi ökegyelmessége elé megyen, a lengyel határhoz ...

— Akkor jól megyünk a napkeletre, kedves bátyám, mert hogy kend oda iparkodik, ezt már le se tagadhatja!

Széles mosoly szalad el a lovas kemény álla felett s önkéntelen mormolja magába: a fránya diákja, hogy kieszelt! A sok bolond könyvtől srófra jár ennek mindnek az esze.

— Hát aztán, hogy hívják kendet, diák uram, ha meg nem sérteném?

— A nevem Peregrinus, Rozs nyóból jövők. Eddig tollforgatás volt a mesterségem. Mától fogva pedig, ha Esze Tamás uramnak, meg Kis Albert hadnagynak úgy tetszik, felkelő körvitéz.

— Kedves öcsém, Isten hozott! Testvér vagy — markos tenyerével ugyancsak kemény parolát nyom onnan a ló hátáról a diák tenyerébe.

— Amint látom, talpasnak ugyanancsak beválsz, ha így tudsz gyalogolni, amint eddig benu-

tattad, de lovasnak, arra egyenesen születni kell, arra meg nem taníthat se Kis Albert, se Esze Tamás.

— Majd megvállik. Hát aztán bányában kit üdvözölhetek?

— Az istenuccse, azt majd elfelejttem. Hát én híresebb ember vagyok, mint te, kedves diákom.

— Híresebb? — szól meglepődve a diák.

— Meghiszem azt! Hát Süveges Marci, ki a fene ne ismerné féltérü országba?

— És most honnan huz kend Süveges Marci?

— Szatmár felől a, tisztai nádasokból.

— Ott van a hajléka?

— Az én hajlékom diák barátom — s még most is nevetett — a magyar róna avas nádasa!

A házam a szüröm. Ez a csatnított mórday és a fokosom: az őriző kuvaszam: a csillagok a mécsesem, a borus felhő pedig a pártfogóm.

— Szóval ...

— Betyár-barátságba kerül-tél. De csak ma. Holnap már éppen olyan jó kövitéze lesz Rákócziának, mint te.

— És most mi járathat volt a Tisza mellett?

— Egy kis pénzmagért jártam.

— Talán valami csikó? ...

— Fenét! Becsületes pénz az fiam. Öreg szülemtől maradt. Most juttatták a kezemhez. Más világba fűttenytem voltam rá, de most az ilyenre szükség van, kell ... Esze Tamás uramnak a felkelők részére.

Meleg pillantással mérte végig a diák a marcona embert.

— S szívvel jön kend hozzám?

— Még ezt is kérdezheted? Hótnak kéne lenni a magyar-nak, hogy azt, ami itt történik, el bírja viselni. Nincs az a kin-

cesbánya, amelyet fel ne emész-tene a császár zsebe. Dézsma, adó, katoná, vámok nem elég, most már a só árat is felemel-ték, hogy a föld népének abból se jusson elég. A börtönök új lakókat kapnak napról-napra.

Az én elvadásom is az ő bü-nűk. Nem voltam én ilyen szél-alatt csatagoló, csak mióta de-zentornak kellett lennem. Ha megértette volna a császár a magyar királyt, más világ vóna-lett — és akkor talán fuscus is-lehettem volna most ... de hát erről most már kár a szó is.

Elhallgatott. Kemény tekintete mélyen belevágódott a sötét-zöld hegyek oldalába.

— Messze vannak-e még a keresettek, — kérdi a diák kis-vártatva.

— Látod azt az őrtálló fe-nyőt azon a torony-sziklán?

— Látom.

— Nohát annak a háta mö-gött van egy nagyobacska völgytekő egy kisebb tölgyes-ség, oda gyülekeztek. Azok a kis felhőrongyok, a lankadó őrtü-zek utolsó füstjei.

Peregrinus ragyogó szemmel bámult a mutatott irányba.

Mikor elhagyták a felhőkre-érő sziklacsúcsot s átverődtek a rohanó hegyipatak sziklás patak sziklás medrén, csak-ugyan feltűnt a kis tábor.

Az első őrtűznél nyolc-tíz em-ber külön pázsnát képezett. Odább lovas-csoport mutatko-zott a sátorkoronájú tölgyek a-latt. Szomszédságában pedig heverő s pipázó gyalogosok pi-hentek csendes beszélgetésben. A bagázsias szekerek a tábor körül állottak máhálózz asszo-nyok és idősebb emberek fel-ügyelete mellett.

Az érkezők az első kis csoport-nál jelentkeztek. Szívesen lát-ott vendégek s táborban. Esze Tamás, a ki hamvadó tűz mel-lett összehajtott zsuluján fe-

küdt, már is felkel és parolát-út a diák kezébe. Süveges Mar-ci pedig, látszik megbízható bel-ső ember, mert nagyon tárgyalt-félrehuzódva Kis Albert uram-se jusszon elég. A börtönök új la-kókat kapnak napról-napra.

Az én elvadásom is az ő bü-nűk. Nem voltam én ilyen szél-alatt csatagoló, csak mióta de-zentornak kellett lennem. Ha megértette volna a császár a magyar királyt, más világ vóna-lett — és akkor talán fuscus is-lehettem volna most ... de hát erről most már kár a szó is.

Elhallgatott. Kemény tekintete mélyen belevágódott a sötét-zöld hegyek oldalába.

— Messze vannak-e még a keresettek, — kérdi a diák kis-vártatva.

— Látod azt az őrtálló fe-nyőt azon a torony-sziklán?

— Látom.

— Nohát annak a háta mö-gött van egy nagyobacska völgytekő egy kisebb tölgyes-ség, oda gyülekeztek. Azok a kis felhőrongyok, a lankadó őrtü-zek utolsó füstjei.

Peregrinus ragyogó szemmel bámult a mutatott irányba.

Mikor elhagyták a felhőkre-érő sziklacsúcsot s átverődtek a rohanó hegyipatak sziklás patak sziklás medrén, csak-ugyan feltűnt a kis tábor.

Az első őrtűznél nyolc-tíz em-ber külön pázsnát képezett. Odább lovas-csoport mutatko-zott a sátorkoronájú tölgyek a-latt. Szomszédságában pedig heverő s pipázó gyalogosok pi-hentek csendes beszélgetésben. A bagázsias szekerek a tábor körül állottak máhálózz asszo-nyok és idősebb emberek fel-ügyelete mellett.

Az érkezők az első kis csoport-nál jelentkeztek. Szívesen lát-ott vendégek s táborban. Esze Tamás, a ki hamvadó tűz mel-lett összehajtott zsuluján fe-

gató asztalára és azt mondja: Ne tovább! Igazam van-e Gergő Áron?

— Nem éppen — vág vissza a zömök szekely. — Károlyi, meg Rákóczi két külön ember. És még Károlyi is gondolhat mást.

— Hát már kend is így beszél — hársog zugó hangján a kér-dező. — Még tegnap ugyan-csak teregette a kezét Esze Ta-más uram előtt, mikor erről szó-eett.

— Mindennap okosabb az ember, Medvé Gábor, úgy tart-ja a szekely közmondás.

— Talán bizony Bús Flórián-nal a preceptorral verték össze az éjszaka a fejüket. Mert ő-kelme is jobban szereti az ár-nyékot, meg az ostáblát, mint a virtust.

— Nem is tesszük magunkat a kend kalapácsa alá, patkó-mester uram. Most ugyancsak tud csatítani, de majd meglát-juk kendet, ha szélről kerül. A labanc lánchingbe jár, Gábor, ta-nál generálisok vezeték. Maga pedig Kalotya Péterrel, a sarus-al akar kommandíroztatni.

Esze Tamás szól fel aztán, akin erősen látszik, hogy mesz-sze bentjárt a nehéz gondolatok rengetegében s kiutat, jó ös-venyt keres az ellenvetések szó-vevényéből.

E szavakra a lángólelkű diák sem bírván tartóztatni ma-gát, nagy tisztelettel szót kér a körülállóktól.

A felkelő vezér melegen vé-gig tekint a piruló ifjun s így ad engedélyt: a sok beszéd után ez az egy, csak nem üti agyon az igazságot: halljuk hát azt a pár szót, diák uram!

— Vitéz barátság, nap sugar-nélkül nincsen élet, nincsen élet, nincsen bimbóhasadás. A csillagok fénye nem acélozott meg egy buzakalászt sem. Mi a nyomoruság és a szomorúság

télet éljük, ne a csillagokhoz forduljunk, hanem engedjük be a napot bús magyar földünkre: és mezőinkre. A magyar felke-lő nap most Rákóczi Ferenc ö-kegyelmessége. Szíve sugalla-táról, lelke őszinteségéről már az első cselekedete beszél, a-melyért majd nem ott maradt a feje Bécsüjhegybe.

A hallgatók önkéntelen leve-szik süvekeiket a beszélőre.

— A magyar világ egy sötét-űr. Mi meggyújtjuk a fátylát benne, Rákóczi keze pedig vé-gighajítja innen a Kárpátok lá-n-csalatától az Adriánus tengerig.

— És a fátylakból, esküszöm, hogy nap lesz, nínre odaér a tenger hajhálhoz. A magyar fel-tamadás napja.

Valósággal a földre rognak a hallgatók, meg Medves Gábor se bír ellentmondani.

Az eddig nyugodtan látszó Esze Tamás egy begöngyölt zászlót vesz át Kis Alberttől, azt hirtelen kibontva, odazug, mint egy harangzúgás a tábor felé:

— Döntöttünk, így akarja az Isten is, — utánam emberek!

— És a kis csapat gyorsan fel-kerelkedik, nem marad vissza egy is közülök és mennek, re-pülnek, mint a sasok "napkelet" felé.

Az élen ott halad a kigyult arcu diák.

